

LENNART HEDQUIST:

Mandat för förnyelse – ett nytt Uppsala

Genom resultatet av kommunalvalet 1985 fick Uppsala ånyo en borgerlig kommunledning efter tre års socialdemokratiskt styre. Denna gång leds kommunen av moderaterna, vilket inte skett sedan 1934.

Grundvalen för den goda borgerliga framryckningen i kommunalvalet var en delvis gemensam valplattform, vilken under valrörelsen bl a presenterades i en unik samannonsering från de tre partierna.

Skattesänkning

Den första konkreta åtgärd som sedan vidtogs omedelbart efter maktskiftet var en rejäl kommunal skattesänkning, en av de största som beslutats i landet. Summan var 75 milj kr, en hel skattekrona, vilket för de vanliga hushållen innebar 1000–2000 kr. Skattesänkningen har vidmakthållits hela mandatperioden och uppgår för de tre åren till 250 milj kr eller 3000–6000 kr för vanliga hushåll.

Det var av utomordentligt stort värde att den i valrörelsen av oss moderater utlovade skattesänkningen kom till stånd. På ett åskådligt sätt visades för Uppsala-väljarna att de kunde rösta på ett program, som sedan omedelbart efter valet också förverkligades på denna viktiga och konkreta punkt. Det var en fin upplevelse att som politiker få fatta ett kommunalt beslut med denna positiva innebörd för *alla* hushåll i kommunen.

*Lenhart Hedquist är finanskom-
munalråd och kommunstyrel-
sens ordförande i Uppsala.*

Skattesänkningen var i hög grad en markering av en delvis ny inriktning av politiken i Uppsala. Jag skall här försöka beskriva några fler resultat av det mandat för förnyelse vi fick 1985.

Tre riktlinjer

Den borgerliga kommunledningen har mycket klart deklarerat att utvecklingsarbetet skall ske efter tre parallella linjer:

1. Den egna kommunala verksamheten skall effektiviseras. Det sker bl a genom att den organiseras i så företagslika enheter som möjligt, s k resultatenheter. Det kan gälla barnstugor, fritidsanläggningar eller rektorsområden.
2. Entreprenader skall i ökad utsträckning användas, då det är fördelaktigt. Konkurrensutsättning av kommunal verksamhet spelar en stor roll i arbetet på att utveckla också den egna verksamheten. I och med att entreprenadalternativet finns leder det till att den omfattande egna verksamheten lättare utvecklas i rätt riktning.
3. Privata initiativ från företag och organisationer på tjänstesektorn skall uppmuntras. Man skall veta att går man till kommunen med en god idé till ökad mångfald i tjänsteutbudet möts man av ett mycket positivt intresse.

Nytänkande

Med utgångspunkt från dessa punkter följer här ett litet axplock på exempel och händelser under de senaste åren som successivt leder kommunen till en delvis ny struktur på serviceutbudet.

- a) barnomsorgen har byggts ut med 1700 platser på två år (att jämföra med ca 1000 platser på tre år under s-styret, då skatten höjdes i stället för som nu sänkas). Utbyggnaden består nästan helt av familjedaghem och daghem i föräldrakooperativ. Ett nytt system har beslutats som ger dagbarnvårdare förtur till barnomsorg i hemmiljö för egna barn, när man kan placera minst ett småbarn till i hemmet. Det egna barnet placeras enligt närhetsprincipen, dvs i regel i det egna hemmet. I avvaktan på en annan familjepolitik på riksplanet ger detta system en valfrihet för föräldrar att kunna stanna hemma under barnens uppväxt genom att ta en projektanställning som kommunal dagbarnvårdare. Utbudet på goda kommunala småbarnsplatser ökar samtidigt utan att kommunen behöver bygga ut de orimligt dyra och kvalitetsmässigt tveksamma småbarnsplatserna på dagis.
- b) hemtjänsten för äldre har kompletterats med entreprenader på bl a städning, i samverkan med lokala bostadsföretag.
- c) privata servicehus för äldre har uppmuntrats. Ett par nya har startat i kommunen på senare år. Bl a Ekebyhus som står modell för liknande projekt i flera kommuner.
- d) städning har i ökad utsträckning lagts ut på entreprenad, bl a hela det nya huvudbiblioteket. Genom upphandlingsförfarandet har också den egna verksamheten förbättrats påtagligt då den nu konkurrensutsätts.
- e) upphandling har på försök skett av ett par sophämtningsdistrikt (tidigare var

- all hämtning i kommunal regi). Försöket har hittills inneburit ca 30 % lägre kostnader i de berörda distrikten.
- f) tillnyktringsenheten har kunnat läggas ut på entreprenad på ett privat vaktbolag med unik kompetens för ändamålet. Exemplet visar att man inte alltid i förväg vet vad som lämpar sig bäst för entreprenader. Med en helt öppen attityd kan man dock få intressanta verksamhetsformer. Kritiken mot just denna entreprenad var ovanligt hård från socialdemokraterna före verksamhetsstarten. Nu hörs ingen kritik!

Ett nytt system har beslutats som ger dagbarnvårdare förtur till barnomsorg i hemmiljö för egna barn.

- g) en ridanläggning och en ishall som tidigare planerats i kommunal drift har nu uppförts resp uppförs i föreningsregi. Kostnaderna blir avsevärt lägre än med kommunalt byggansvar och förvaltning, eftersom föreningslivets engagerade medlemmar nu svarar för viktiga insatser. Och de är nöjda eftersom de ser länge efterlängtdade anläggningar komma till stånd.
- h) turistbyrån har avkommunaliserats. Ett turist- och kongressbolag har bildats tillsammans med näringslivet och i detta är kommunen minoritetsägare.
- i) i ett antal kommunala hyreshus har hyresgästerna fått överta sina lägenheter med bostadsrätt.
- k) kommunen har bildat ett internt bolag, AB Uppsala kommunfinans, som tillser att kommunens och de kommunala bolagens likviditet och upplåning

hanteras på ett för invånarna bästa möjliga sätt. Ett koncernkonto har upphandlats och effekten av åtgärderna första året har varit mycket betydande rent ekonomiskt.

- l) skolor i ett nytt stort bostadsområde programupphandlas men med en skisserad lösning av innebörd att företag skall sköta förvaltning, fastighetskötsel, städning och skolmat – kommunen koncentrerar sina insatser till själva undervisningen (och kanske går det på sikt att ta ett steg till).

Genom upphandlingsförfarandet har också den egna verksamheten förbättrats påtagligt då den nu konkurrensutsätts.

Samtidigt med att strukturen genom denna typ av genomförda åtgärder ändras, genomgår kommunorganisationen även andra förändringar genom en långtgående decentralisering av verksamhetsansvar ut till fältet. Ekonomiska incitament skapas genom att överskott resp underskott följer med över till nästföljande verksamhetsår. Det lönar sig aldrig att förbruka mer pengar än nödvändigt. Ränteincita-

ment för de verksamhetsansvariga skapas också genom en utveckling av koncernkontot (se ovan under k).

Dynamisk utveckling

Uppsala är ju en av landets snabbast växande kommuner. Befolkningsökningen har uthålligt legat på mellan 2000–3000 personer per år. Det ställer stora krav på utbyggnad och planering i enlighet med människors efterfrågan. Problemen i en sådan kommun ter sig säkert annorlunda än för många andra kommuner i dagens Sverige. Vi får t ex bygga skolor medan andra kommuner har överskott på skolkolor. Det är en fascinerande uppgift att i en sådan kommun försöka ändra strukturer så att medborgarna märker ett långsiktigt resultat.

När därför kommunalvalet 1988 närmar sig är det viktigt att innebörden av det förnyelsearbete som pågått ånyo kan konkretiseras för de röstande kommuninvånarna. Därför har vi inför 1989 lagt in ytterligare en skattesänkning i vår ekonomiska plan. Den skattesänkningen, denna gång på 50 öre, skall ses som en direkt funktion av de resultat som växer fram i en borgerligt styrd kommun av innebörd att medborgarna får behålla en större andel av sina pengar att själva besluta om och att politikerna tar mindre för sina beslut.